

עם קריאה ראשונה

ריצ'רד רייט: בן-כושים
(לדור — עם עובד)

מי שיקרא את האבטוביאוגרפיה של ריצ'רד רייט, הסופר הכושי בן אמריקה, ספר קיטרוג קשה על מצבם של שחוריהעור במדינה נאורה, כביכול, יגיע עם זאת אל המסקנה, כי דמות הכושי הח"דש אך אותה אמריקה, הרודפת, של הא"רם „הלבן", צירפה וליבנה אותה. סימני נזע מובהקים מונעים ממנו, מאחינו לגור רל זה, את ההתבוללות, את הטמיעה; נש" ארה איפוא, בעינה מעלת האמאנסיפציה, אשר תוצאותיה, החיוביות בסיכומן, אינן יתנוח כאן לטשטוש או לעקירה.

אכן, יצירתו של רייט, סופר אבטודי"ראקט אשר לא נפגש עד גיל הבגרות פג"שה של ממש בספרות יפה ובספרות הגות, היא בכלל היצירה האמדיקאית המתקדמת, ודומה שאין בה מסימני הגזע אף לא כדי נתינת צביון. הוכחה היא, כי האזרח האמ"דיקאי שחור-העור, אשר מולדתו היא לו אם חורגת, אינו הי בגלות. את מלחמתו מלחמה לתיקון נפשו ורוחו, לשחרור גופו יכבודו, עליה להילחם על זירת אותה יב"שת בתוכה נטעהו גורלו. אין „ציון" לכו"שים. והנה הוכחה שניה, והיא אולי רא"שונה במעלה, להיחתם אזרחים הזקיים של מדינה משעבדת ומפלה אותם לרעה: הש"זייכותם לדת השולטת, לנצרות. אין לה"קיש מן המציאות היהודית-הגלותית על המציאות הכושית בארץ דיכויים. ביתר-

זכות נוכל להשוות את תנאי חייהם ב„דרום", כמתוארים בספר-עדות זו, לתנ"אים של כלא וסוהר, מחנות ריכוז, תאי גי"וון והשמדה בגזירת המחזיקים ברסן, בשוט ובמגלב.

יהודי ארץ-ישראל יקרא את הספר לא כתעודה בלבד, כי אם גם כספר לימוד, שנודמן לו לא כצפוי להכרת יחידותה של בעית בני עמו אשר אין לה סמוכין, שם שעבוד-מצרים ללא יציאת-מצרים, השכלה כתעודת מעבר והכשרה — לא לחיי עצמאות, כי אם לתמורה חברתית. אך כל זה מלמדנו המחבר שלא במת-כוון, בהיותו בעל שאר-כוח ושאר-רוח, יר-צא דופן בקרב אחיו למוצא והבריו לנתי-נות אזרחית גם יחד. הוא הפליא להמחיש את יתמותו של הכושי, ואולם סוד יתמו"תו הוא — בשירה פתרונו, בשירתו. נער זה שגדל בתנאי עוני ובערות, זר ומנו"דה מבטן, דוק ותראה כי הזרות המכריעה שנפלה בחלקו לא של מוצאו היא ולא של תנאי גידולו, באשמחם הכפולה והמשולשת של המשפחה המתנכרת, הסביבה הפראית והמשטר העויין, — אלא זרותו הנצחית של המשורר היא. תכונתו-שליחותו זו, — היא אשר בגללה סבל שבעתיים, והיא אשר את נצחונה נחל.

אחד מספרי-חיים היקרים של המאה הזאת. הגשתו לקורא העברי בתרגום ראוי למקור (מאת נת שטרן) היא מתנה נאה לדור. **עמנואל בן-גריין**